

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

591.99

p-72

891.99

հ-72

Ք Ն Ա Ր

պր.

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի

1008
38126

— 1864 —

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ս. ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԻՄԱՄ ԱԱԼԻ ԽԱՆ ԹԻԻ 34

926 - 2A2 ~~38240~~ ab

UR

2001

21048 - 60

ՅՍՈՒԱԶԱԲՍՆ

Պարծանօք՝ կ'ուրախանանք այսօր՝ Ազգերնուս մէջ ստ-
վորութեամբ սպրթած օտարաձայն անալիերգերուն անհե-
տանալը տեսնելով :

Բանասիրութիւնը ճաշակ է • այն ազգերն որ գեղեցիկ
դպրութեանց ճաշակ չունին վայրենի են, և ընդհանուրէն
բարբարոս մակդիրն ընդունելու դատապարտուած • Թո-
ղունք անցեալ ժամանակները , մեր դարուն , մեզի խիստ
մերձագոյն օրերէն 'ի վեր • այսինքն՝ քսան և երեսուն տար-
ուրնէ 'ի վեր՝ Ազգերնուս եռանդն ու շարժումը ի փառափա-
կընդհանիան կը նկրտի , և անտարակոյս ենք՝ որ քանի ինք ,
այդ վսեմ զգացմունքէն չհեռանայ , նոյնքան աւելի՝ պիտի
արգիւնաւորին իր ճիգերն : Ասոր մեծ ապացոյց են գեղե-
ցիկ դպրութեանց ճաշակը , բանասիրութեան իր մէջ օր
քան զօր զարգանալը, որուն անանջատ հետեանքն է հաստա-
տուն գիտութեանց ձեռնարկութիւնը որ լրումն և մայր է
քաղաքակրթութեան •

Բանասիրութեան քոյրն է երաժշտութիւնը : Ազգեր-
նիս գիտութեան այս ճիւղին մէջ ոչ սակաւ արգիւնաւորե-
ցաւ • , այսօր , Հայն ալ իր դրացի ազգերուն հետ բաղ-
դատուելով իրաւունք ունի , Արիստերովը , Երանեաներով ,

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանեայց սեւ ախրազին օրերը
 Փարատեցան, նոր հորիզոն բացուեցաւ .
 Մեզի համար չեն այն մթին ամպերը,
 Ձի արշալոյս պայծառ դարձեալ փայլեցաւ :

Յուրախութիւն, ո՛ հայեր,
 Որդիք Հայկայ ւ՛ Սրամայ .
 Ձեզ փառաւոր պողոտայ,
 Հորդեն երկինք լուսաբեր :

Դուք դիւցազանց ճետ էք, Հայեր, քաջ եղիք,
 Յառանջ դացէք, յառանջ, ահա՛ ասպարէշ .
 Մայր՝ Հայաստան ձեզ կը նայի աւասիկ,
 Մեղմացուցէ՛ք իր արտասուքն աղեկէզ :

Թշուառութեան բաժակը
 Մինչեւ տակը քամեցինք .
 Արդ ուղարկեց մեզ երկինք
 Աւետաբեր հրեշտակը :

Այն հրեշտակը որ Վարդանայ վեհ ոգին
 Ի՛ Աւարայրի նահատակաց սուրբ գունդը
 Ներկայացոյց Ամենակալ Արքային ,
 Մինչ կրակապաշտ Պարսիկն երթայր ան-
 դունդը :

Արդ՝ ձեզ կուգայ , հայկազունք ,
 Նոր աւետիս բերելով ,
 «Չէ՛ այլ ձեզ բաղդըն խռով .
 Գո՛ւք քաջարեաց , ո՛ մանկունք» :

Յ՛ն խայտացէք , Գողթան երգեր թո՛ղ հըն-
 չեն ,

Թո՛ղ արձագանդ տան եւ հովիտք , բըլուր-
 ներ ,

Մեր սիրտերը , որ սուրբ սիրով կը տրուինն ,
 Թո՛ղ միանան ու կորնչի անասուրբ հեռ :

Ի՛ ամեն տարի ցնծութեամբ ,
 Մեք այս շքեղ հովտին մէջ .
 Հեշտին պարուց ելեւէջ ,
 Ընեմք դարձեալ միութեամբ :

Մ Ի Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ի ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄՆԱԴՐՈ Ի Թ Ե Ա Ն

Ո՛չ զուարթ գարուն, ո՛չ օր մի սիրուն,
 Եկաւ ու պարզեց մեզ այդն Հայութեան.
 Ար դեղածիծաղ ժպտէր խնդագոյն,
 Քան սուրբ արշալոյս Սահմանադրութեան,
 Ար առաւօտեց Հայոց սրտերուն,
 Սէր եւ Միութիւն:

Ո՛չ Արարատայ աւերակներէն,
 Սիրավառ արեւ ծագեց կենսական.
 Ո՛չ Մասսի հնցած ծերուկ ծոցերէն,
 Քան զանբիծ արեւ Սահմանադրութեան,
 Ար ելաւ ծագեց Հայոց սրտերուն
 Սէր եւ Միութիւն:

Յայն արիւնաներկ վայրերն ուր մէկիկ,
 Մէկիկ անկան փառք Հայոց Ազգութեան.
 Ո՛չ շնչեաց հովիկ մի սրտազովիկ,
 Քան զանուշ զեւիւր Սահմանադրութեան,

Ար հեշտիկ փշեց Հայոց սրտերուն ,
Սէր եւ Միութիւն .

Ի գլխակորիկ շուշանիկն ու վարդ ,
Ար 'ի սգապատ հովիտն Սթինեան
Ո՛չ երգեաց բնաւ թռչնիկ մի զուարթ ,
Քան սիրուն սոխակ Սահմանադրութեան ,

Ար իջաւ երգեց Հայոց սրտերուն ,
Սէր եւ միութիւն :

Ի պաղուկ լերանց ձիւնապատ ծայրէն ,
Չ'իջան առուակներ արծաթանման .
Ո՛չ վճիտ գետեր հեղիկ խոխոջէն ,
Քան զովուկ նեկտար Սահմանադրութեան ,

Ար վազեց յորդեց Հայոց սրտերուն ,
Սէր եւ Միութիւն :

Գարուն է եկեր Հայութեան ի դաշտ ,
Ծլեր ու ծաղկեր Սէրն ու Միութիւն .
Աւ' Սաստուած վերէն ժպտելով ի հաշտ ,
Տուաւ պարգեւեց Սահմանադրութիւն :

Ար նա պիտի տայ Հայոց սրտերուն ,
Կեանք ու զօրութիւն :

Ե Ղ Բ Ա Յ Բ Ե Մ Ք Մ Ե Ք

Ի բիւր ձայնից բնութեան շքեղ
Թէ երգք թռչին սիրողաբար
Մատունք կուսին ամենագեղ
Թէ որ զարներն փափուկ քրնար
Չունին ձայն այնքան մի սիրուն
Քան զանձկալի եղբայր անուն :
Տո՛ւր ինձ քու ձեռքդ եղբայր եմք մեք
Որ մրկաւ էինք զատուած
Բաղդին ամեն ոխ չարանենդ
Ի մի համբոյր ցրուին ի բաց
Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն
Քան զանձկալի եղբայր անուն :
Երբ ալեւոր Մայր Հայաստան
Տեսնէ զորդիս իւր քովէ քով
Սրտին խորունկ վէրքըն դաժան
Քաղցր արտասուաց բուժին ցօղով :
Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն
Քան զանձկալի եղբայր անուն :
Մէկտեղ լացինք մենք ի հընում . . .
Եկէք դարձեալ յար անբաժան

Խառնենք զարտօսը եւ զխնտում

Ո՞ր բաղմամբնունդ ըլլայ մեր ջան

Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն

Քան զանձկալի եղբայր անուն

Մէկտէղ հոգնինք մէկտեղ ցանենք

Մէկտեղ թափին մեր քրտինքներ

Ըլհունձ բարեաց յերկինս հանենք

Որ կեանք առնուն Հայոց դաշտեր

Ընդ աստեղօք ի՞նչ կայ սիրուն

Քան զանցկալի եղբայր անուն

Մ . ՊԵՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆ

Ի ՎԵՐՍ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

Ս.ԶԳԱՅԻՆ ՍՍ.ՀՄԱ.ՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի զուր ամպերն որոտացին

Ու ամենուն սիրտ դող առաւ

Ի զուր Հրեշտակ Մասեաց սարին

Հայոց բախդին վրայ լացաւ

Սեւ փոթորկաց մէջէն սրավար

Տեսէ՛ք ի՞նչպէս կ'ելլէ պայծառ

Ու դայ ցնծալով
 Ընծայ բերելով
 Բիւր երջանկութիւն
 Սահմանադրութիւն
 Սահմանադրութիւն :

Ողջոյն աւուրն այն գերապանծ
 Ուր բարձրացաւ 'ի լոյս յաղթող
 Արդարութեան եւ իրաւանց
 Եւ Ազգութեան յաւերժ կոթող
 Արկողն հիմունս անդնդալիւր
 Եւ մեծ գործոյն հանդիսադիւր

Կուգայ ցնծալով
 Ընծայ բերելով
 Բիւր երջանկութիւն
 Սահմանադրութիւն
 Սահմանադրութիւն

Նա բարձրացաւ , ու սեւադէմ
 Ատելութեան խրոխտ ամբարտակ
 Ինկաւ կործան , ու լուսաճեմ
 Թրուաւ առ մեզ սէր անուշակ .
 Որ զամբարտակն այն խորտակեց

Ու զսէրն անուշ մեզի խրկեց

Կուգայ ցնծալով եւայլն :

Ո՛հ, բնագաւառ մեր Հայաստան

Գերեզմանաց դու հայրենիք,

Նոցա վերայ փրշոց փոխան

Բուսնին զըւարթ հոյլ վարդենիք

Ահա ցաւած ճակտէդ թառամ

Կապել պրսակ մի անթառամ

Կուգայ ցնծալով, եւայլն :

Միթէ տեսնէք դուք հեռւանց

Հայոց օրաթեւ մեծ ապագայ

Որոյ վերայ յերկնից բարձանց

Փայլէ հրեշտակ աստղըն Հայկայ .

Յայն ապարէզ մեզ տալ հրաւեր

Եւ առաջնորդ աւետարեր

Կուգայ ցնծալով . եւայլն :

Մ. ՊԵՆԻՔԵՐԵԼԵԱՆ

Պ Ա Ն Գ Ռ Ի Խ Տ Ն Ա Ռ Լ Ո Ր Ս Ի Ն

Նուազեալ կենաց իբրեւ յոյս
 Մութ եւ տխուր ես ո՛ր կոյս
 Ելել լուսին—ո՛հ եւ դուն—
 Սիրտ մի ունիս զգայուն,
 Ազգ մի թշուառ հայրենիք
 Որ բող առեր ես զամպիկ :

Բնութիւն գեղոյդ երաժիշտ
 Քեզ աստեղաց հոյսք նաժիշտ
 Ի՛ անհուն սիրուն ժըպիտ մի
 Կարգեց գշտոյ զքեզ երկնի
 Տողէ նշոյլդ տխրանոյշ
 Պանդուխտ հողւոյս ցաւոց բոյժ :

Ո՛հ փշրեցան սիրտս ու քնար
 Ես ալ քեզի պէս զաշխարհ
 Պանդուխտ քայլով չափեցի
 Ծաղկունք ծըլին սոսկ քեզի—
 Չեկաւ զեփիւռ. մ՛ անուշիկ
 Շոհել իմ գէմքս յուսալիք :

Հող մ'ունէի հայրենի—
Գլրախառ շքեղ աշխարհի
Աւերակացն արդ պահպան
Քիւրտն եւ անոր հրացանն—
Յուցուր ժանտից, ո՛ր լուսին
Զազիր ոսկերք Ասասկին :

Ազգ մ'ունէի այն Հայն էր
Որ երկրիս վրայ տարուբեր
Կ'երթար օտար ազգերէն
Մուրալ լեզու եւ օրէն—
Լուսին, ցուցուր Գու Հայուն
Փառքն իւր նախնեաց շիրմերուն :

Սիրտ մ'ունէի—ան կոյսն էր
Որ իմ հողիս էր գրաւեր—
Ծաղկէ հասակ ծաղկի դէմք—
Հուր աչքն առին շիրմանց վէմք
Մեր պանդուխտն ալ—լուսին
Գու այցելու եւ շիրմին :

Ի Հ Ա Ն Դ Ի Ս Ի

Ե Ր Ր Ո Ր Դ Տ Ա Ր Ե Դ Ա Ր Ձ Ի

Ա. Ջ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն. Ս. Ա. Հ. Մ. Ա. Ն. Ա. Դ. Ր. Ո. Ի. Թ. Ե. Ա. Ն.

Գարուն Հայաստան դայ ծաղկապսակ
 Զայն ողջունելու ելէք Հայ զաւակք
 Անցան սեւ օրեր, օրեր մահահոտ
 Հայոց նոր բաղդի ծագի առաւօտ
 Սահմանադրութիւնն ուղեցոյց կենաց
 Սիրոյ դրօշակով եկաւ զարդարուած
 Որ փայլի Արեւ սուրբ Հայաստանի
 Որ Հայ Ազգութիւնն փառօք վերածնի
 Կեցցեն անձնուէր որդիք Հայկազուն
 Կեցցէ Ազգային Սահմանադրութիւն :

Կաթիլ մ'արտասուք հեղունք աննախանձ
 Ի սուրբ յիշատակ մեր քաջ նախահարց
 Կաթիլ մի քրտինք հեղունք անխնայ
 Ի նպաստ Ազգիս յուսոյն ապագայ
 Եւ ոչ իսկ խնայենք բոլոր մեր ճգունք
 Կրօնի Հայրենեաց եւ Ազգի սիրոյն :

Որ փայլի Արեւ եւայլն :

Հայեր, միանանք, կ'ընենք առաթուր
 Ամէն ուժ եւ նենգ, պարիսպներ ամուր:
 Երկինք զայս մեր սուրբ կ'օրհնէ Միութիւն
 Ի Աստուած Գրիգորի զօրավիգ արթուն:
 Հապա խրատուսինք, կուրծ տանք անվեհեր
 Ընկճենք, կործանենք ամեն արգելքներ:
 Ար փայլի՛ Արեւ եւայլն:

Ունինք սիրտ արի, ոգի եռանդուն
 Ժառանգ մնացած բազուկ աննրկուն
 Դարերու յաղթող Ազգի զաւակ ենք
 Ամէն նախատինք օ'ն փութով ջնջէք
 Անմահ Հայութեան կանգնենք յաղթանակ
 Հայոց Մօր ճակատին հիւսնենք պերճ պառակ:
 Ար փայլի՛ Արեւ եւայլն:

Ս • Պ • Պ • ՓԱՓԱԶԵԼԱՆՅ

Ի ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ

Ահա հրեշտակ ոսկեփետուր թուղսալ
 բարձուսաւ երկնաճէմ,
 Հայոց բազդին հեծեալ ի կառս բարձր
 գոչէ զուարթադէմ:

Հզօր պատգամ
Ի վերուստ դամ

Միութիւն հայք

Եւ նոր ձեզ կեանք :

Տրօփեն ուժգին եւ լանջք եւ սիրտ :

Խաղայ արիւն ի թինդ ի թինդ ,

Մեղր կաթէ Սուրբ սէրն ի խինդ

Սուաքինոյն ի Հայու սիրտ

Սիրաբորբօք ամբոյրք բղխեն

Արտասուածոր աչկունք ցօղեն :

Արիք հայկազունք

Ի սէր փութասցուք ,

Եռանդուն մատիք

Ի համբոյր հեզիկ

Տուք համբոյր մի եւս

Բացէք զձեր թեւս

Տուք համբոյր մի եւս

Սիրոյ է պարգեւս :

Կեցցեն յաւերժ վեհ Հայկազունք

Անմահութեան սիրուն սերունդք

Կեցցէ յաւերժ Հայկայ ողին

Մեզ են վկայ երկիր երկին :

1008
38126

Մնկաւ պարիսպ ժանտ նախանձուն ոչ ի-
շանթից ահարկու

Այլ յակնարկի եւ եթ սիրոյ վերաստացեալ
կենսատու

Երկին երկիր

Կան ի յակճիւ

Ընդ Հայ ազգիս

Բիւր հրաշալիս

Բացցին անդունդք սեաւ անյատակ

Ծածկել զբաղդին հին յիշատակ

Տիեզերաց բացցին մատեանք

Անդէն դրոշմել Հայոց պարծանք

Կեցցէ Հայոց սէր պանծալի

Բերող փառաց նախանձելի :

Արիք Հայկազունք

Ի սէր փութասցուք լի՛ւ լի՛ւ

Գ • ԱՊՏՈՒԼԼԱԷ

Էյ սէրվերի կերտուն մէզամ

Վէյ ատվերի տարա դիւլամ

Սայէի տալինտէ ճիւմիէ

Միւրք ու միլլէթ պուլտի նիզամ :

Ապտ-Իււ-Ազիզ Շահի ճիհան
Օլտուն ճիհանտէ քեամրրան
Շէվքէթիլէ հեմ պէր տէվամ
Էլէ եարապպը միւոթէան :

Շան ու շէվքէթիլէ հէր ան
Թապ'ը Շահի օլա ֆէրհան
Պէօլէ ըխլաս Էլէ հէր կիւն
Օլուր էվրատը պէնտէկեան :

Ապտ-Իււ-Ազիզ Շահի եւայլն :
Մաքտէմինլէ սէնին Շահա
Ճիհանի Էլէտին իհեա
Իշթէ միլլէթէ եէկզէպան
Իթմէքտէիզ շիւքրիւն Էլֆա :

Ապտ-Իււ-Ազիզ Շահի ճիհան .
Գըլուպ օլ տավէրի սէյ յիտ
Նիզամը միլլէթի թէճտիտ
Հեման օլ Շահը գիյշանըն
Օլա հէր ըուզի եէվմի Էլտ :

Ապտ-Իււ-Ազիզ Շահի ճիհան .

ԱՐԱՔՍԻ ԱՐՏԱՍՈՒՔԸ

Մայր—Արաքսի ամերով
Քայլամուլար դնում եմ,
Հին հին դարուց յիշատակ
Ալեաց մէջը պարում եմ :

Բայց նորա միշտ յեղ յեղուկ
Պղտոր ջրով եղերքին
Դարիւ դարիւ խփելով
Փախչում էին լալագին :

Արաքս՝ ինչո՞ւ ձկանց հետ
Խաղ չես բռնում մանկական ,
Դու դեռ ծովը չըհասած՝
Սգաւոր ես ինձ նման :

Ինչո՞ւ արցունք ցայտում են
Քու սէդ հպարտ աչերից
Ինչո՞ւ արագ փախչում ես
Այդ հարազատ ամերից :

Մե՛ պղտորիլ յատակդ ,
Հանդարտ հասէ խայտալով ,

Մանկութիւնը քու կարճ է ,
Եւստ կը հասնիս դէպ ի ծով :

Վարդի թփեր թող բուսնին
Քու հիւրընկալ ափի մօտ ,
Սոխակները նոցա մէջ
Երգեն մինչեւ առաւօտ :

Մշտադալար ուռիներ
Սառ ծոցի մէջ քու ջրին
Ճկուն սատրն ու տերեւ
Թող թաց անեն տապ օրին :

Ափերիդ մօտ երգելու ,
Հովիւք թող դան համարձակ .
Գառն ու ուլը քու վճիտ
Զուրը մտնեն միշտ արձակ :

Մէջքը ուռցուց Արաքսը ,
Փրփուր հանեց իւր տակից ,
Ամպի նման գոռալով
Էսպէս խօսեց յատակից :

« Խիզախ , անմիտ պատանի ,
Ներհըս ինչո՞ւ դարեւոր

Վրդովում ես , նորոգում
Իմ ցաւերը բիւրաւոր :

Սիրելի մահից հետո ,
Ե՞րբ ես տեսել որ այրին
Ոտից դուրս պճնուի
Իր զարդերով թանկագին :

Որի՞ համար զարդարուիմ
Որի՞ աչքը հրապուրեմ
Շատերն ինձ են ատելի ,
Շատերին՝ ես օտար եմ :

Կար ժամանակ որ ես էլ
Շքեղազարդ հարսի պէս ,
Հազար ու բիւր պչրանքով
Փախչում էի ավերէս :

Յատակըս պարզ ու վճիտ ,
Կո հակներըս ոլորուն ,
Լուսաբերը մինչեւ ցայդ
Ձրիս միջին էր լողում :

Ի՞նչս մնաց այն օրից
Ո՞ր ջրամօտ գեղերս ,

Ո՛րը իմ շէն քաղաքից ,
Ո՛ր բերկրալի տեղերս :

Տուրքը ջրի ամեն օր
Իր սուրբ ծոցէն Սրարատ ,
Մայրախնամ ինձ անունդ
Պարգեւում է լիառատ :

Բայց ես այն սուրբ ջրերով
Սուրբ Սկորի աղբիւրին
Պիտի ցօղեմ արտօրայք
Իմ ատելի օտարին :

Կամ կենսատու իմ ջրով ,
Սփերիս մօտ կըկղած
Իր աղօթքը կատարէ
.....

Մինչ իմ որդիք (ո՛վ գիտէ)
Ծարաւ , անօթի , անտերունչ ,
Օտար աշխարհ յաժում են
Թոյլ ոտքերով կիսաշունչ :

Հեռու հեռու բշեցին
Բնիկ ազգը իմ Հայկեան ,

Նորա տեղը ինձ տուին
 Սնդութ խուժանն Պարսկեան
 Գոցա՞ համար զարդարեմ
 Իմ հիւրընկալ ափերը ,
 Եւ կամ դոցա՞ հրապուրեմ
 Ճպուռտ պլշած աչերը :
 Քանի՛ որ իմ զաւակունք
 Իսպէս կու մնան պանդուխտ՝
 Զիս միշտ սգւոր կը տեսնէք ,
 Այս է անխաբ իմ սուրբ ուխտ :
 Էլ չիօսեց Սրաքսը ,
 Յորձանք տուեց ահագին ,
 Օղակ օղակ օձի պէս
 Առաջ սողաց մոլե գին :

ԲԱՄԱՐ ԲԱԹԻՊԱ

ՅԵՐԿՐՈՐԷ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Ս Ա Հ Մ Ա Ն Ա Դ Բ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

1862 ՄԱՅԻՍ 24

Ողջո՞յն քեզ ո՛ր դաշտ եւ սիրուն ափունք ,
 Ուր այսօր սիրով խմբին Հայկազունք :

Հարց Հայաստանեայց սրբազան աճիւնք
 Թող ցնծան Հայոց ի սուրբ միութիւն .
 Հէզ Հայաստանի եմք մեք զաւակներ ,
 Հայեր զձեզ հոս , հոս կոչողն է սէր
 Եւ հայրենիք՝ սուրբ Հայրենիք :

Հրեշտակն Հայկազանց

Հոս կը սաւառնի .

Յառաջ , պսակաց

Ճակատք արժանի :

Սահմանադրութիւն ,

Սահմանադրութիւն ,

Յորչափ մնայ երկիրս եւ դու

Կեցցես :

Աւ Հայրենեաց սէր

Որդիք անձնանուէր

Ի շինութիւն տանն Հայկազանց ,

Կեցցեն :

Ոգին միութեան

Որ զմեզ միաբան

Հոս դուամարեց սիրոյ հանդէս

Կեցցէ :

Գ Ս Ր Ո Ւ Ն

Ո՛հ ի՞նչ անուշ եւ ինչպէս զով
 Ս. ԱՆԼՈՒՄՈՒԼԵՅ փչեա հովիկ,
 Ծաղկանց վրայ գուրգուրալով
 Եւ մազերուն կուօին փափկիկ .
 Բայց չեա հովիկ իմ Հայրենեաց ,
 Գնա՛ անցիր սրտէս ի բաց :

Ո՛հ , ի՞նչ աղու եւ սրտագին
 Ծառոց մէջէն երգեա թռչնիկ ,
 Սիրոյ ժամերն ի յանտառին
 Ըզմայլեցան ի քոյ ձայնիկ .
 Բայց չեա թռչնիկ իմ Հայրենեաց ,
 Գնա՛ թռիր սրտէս ի բաց :

Ո՛հ , ի՞նչ մրմունջ հանեա վտակ
 Ականակիտ եւ հանդարտիկ .
 Քու հայելոյդ մէջ անապակ
 Նային զիրենք վարդն ու աղջիկ .
 Բայց չեա վտակ իմ Հայրենեաց
 Գնա՛ հոսէ սրտէս ի բաց :

Թէպէտ թռչնիկ եւ հովն Հայոց
 Աւերակաց թռչին վերայ

Թեպէտ պղտոր վտակն Հայոց
Նոճիներու մէջ կը սողայ,
Նոքա՝ հառանչք են Հայրենեաց :
Նոքա շերթան սրտէս ի բաց :

Մ. ՊԵՂԻՔԹԱՇԼԵԱՆ

Ա.Ռ. ԱՍՏՂՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Մեր սիրուն Հայրենեաց
Բեւեռը շողշողող,
Մեր սիրուն քաջազանց
Սճիւններն ցարդ հսկող,
Պայծառ աստղ որ այժմիկ
Լոյսդ կ'ընես թախանցիկ,
Մինչեւ Հայ պանդխտոց
Սրտերուն կուտաս բոց,
Ո՛վ քաղցր Յոյս, դու մխիթար,
Տարագիր Հայոցս թշուառ
Ի՛նչ աշխոյժ նոր ի նոր,
Ի՛նչ աշխոյժ ոգեւոր
Կ'արժարժես սրտերնուս,
Ո՛վ Հայոցս միակ Յոյս :

Չէ՛, ալ չվհատինք բնաւ ո՛վ Հայեր ,
 Մեզ քաջալեր են Յոյս եւ Ժամանակ .
 Չէ՛ ալ չվհատինք բնաւ ո՛վ Հայեր ,
 Ժամանակին հետ յառաջ ընթանանք ,
 Յառաջ ընթանանք , հոն ուր հրաւէր ,
 Հրաւէր կարդան մեզ նախահարց աստղեր .

Թէ Հայկայ որդիք եմք
 Թէ Հայկայ արիւն կրեմք
 Ամենքս ալ 'ի սուրբ սէր
 Հայրենեաց 'ի նուէր ,
 Քաջ որդիք պանծալի
 Ըլլամք միշտ արժանի :

Ս . Գ . Գ . ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Տ Ա Ր Ե Դ Ա Ր Չ

Ա . Ջ Գ . Ա . Յ Ի Ն Ս Ս . Հ Մ Ա . Ն Ա . Դ . Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

(Handwritten signature)

1861 ՄԱՅԻՍ 24

Արիք Հայկազունք , յառաջ ընթանանք ,
 Սահմանադրութեան նոր բարեւ մ' ալ տանք

Որ Ազգն երբ զՍնի փրկարար գոչեց ,
 Նոր հոգի , նոր կեանք Սնոր պարգեւեց :
 Եկէք բարեկամք , առ բարձրեալն Աստուած
 Ուղղենք մեր մաղթանք սուրբ սրտէ բղխած
 Կեցցէ , Կեցցէ , Կեցցէ միշտ
 Ազգն ու Մահմանադրութիւն :

Զրկանք , բռնութիւն վատթար վարչութեան
 Բերին մահն ի դուռն Հայոց ազգութեան .
 Մահմանադրութիւնն եկաւ զայն վանեց
 Եւ կենաց ուղին մեր առջեւ հարթեց :
 Յառաջ դիմութեան բացաւ ասպարէզ
 Ուր ամեն վայրկեան գոչել պարտ է մեզ
 Կեցցէ , Կեցցէ , Կեցցէ միշտ

Ազգն ու Մահմանադրութիւն :
 Զնջեց ամենայն կարծիք անձնական
 Խեղդեց ամենայն ձայն անհատական ,
 Հրաւեր կարդաց Աստուծու ձայնին
 Առաջնորդ լինել գործոց ազգային :
 Այն որ Աստուծու ձայն տուաւ մեզի ,
 Մենէ թող առնու ձայնով մ'այնպիսի .

Կեցցէ , Կեցցէ Կեցցէ միշտ
 Ազգն ու Մահմանադրութիւն :

Հայերս անարգված դրկեց բարձրացուց
Մարդկային կոչման մեզ արժանացուց .

Շնորհեց մեզի , զոր ազատն Սատուած
Մարդկութեան երկրորդ նշանն է : դրած :

Որուն շնորհով յարգ ստացանք մենք ,
Անոր յարգ տալով ապրինք ու երգենք .

Կեցցէ , Կեցցէ , Կեցցէ միշտ

Ազգն ու Սահմանադրութիւն :

Գուն ալ Հայաստան , սիրուն Հայրենիք ,

Ալ այսուհետեւ մի սրգար լռիկ :

Զի ալ քու որդիք նոր ոգւով բերկրեալ

Զքեզ հարս կուզեն տեսնել զարդարեալ :

Ալ մի' լար մայրիկ լացի է պար փոխէ

Եւ ձայնով քաղցրիկ որդւոցդ հետ երգէ

Կեցցէ , Կեցցէ , Կեցցէ միշտ

Ազգն ու Սահմանադրութիւն .

Հայեր , միանանք մեր մօրն հետ օրհնենք

Զանոնք որ մեզի տուին սուրբ օրէնք ,

Սահմանադրութեան բարեաց փոխանակ

Թող վարեն ուրախ կեանք մի փառունակ

Թող եւ մեր որդիք հետ անոնց անուան

Բիւրաւոր տարիք օրհնեն ու կարդան

Կեցցէ , Կեցցէ , Կեցցէ միշտ

Ազգն ու Սահմանադրութիւն :

Յ . Գ . ՍԸՎԱՃԵԱՆ

Ս.Ռ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ղ Ձ

Առ ընկալ 'ի գիրկդ մայրդ Հայաստան ,
Զորդիս քո սիրուն ցրուեալ աստ եւ անդ ,
Տես ' ինչպէս սիրովդ եւ քու կարօտովդ ,
Վառուած բորբոքած քու տեսոյդ ցանկան :

Արի կայ ուրեմն ով մայր Հայաստան ,

Նոր ոգի զգեցիր փառօք անվախճան :

Օն դրահաւորիմք ով որդիք Հայկեան

Մեր մօր արցունքներն ջնջել յաւիտեան ,

Զօրանանք սիրով եւ սուրբ միութեամբ ,

Ըլլալ ախոյեան ընդդէմ թշնամեաց .

Հապա դորժելու ժամանակն հասաւ ,

Հայրենասիրին կայ փառք անդրրաւ :

Տ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՅԱՒՈՒՐ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՍ. ՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1860

Հայրենեաց սիրով վառուած վեհ սրտեր
 Ի՞նչ կը յապաղէք ելնել 'ի հանդէս .
 Ի՞նչ կը յապաղէք . — սիրտ կը դիմանայ ,
 Սիրտ որ ազգասէր ըլլալ կը ցանկայ ,
 Տեսնել հայրենեաց այսքան բիւր աղէտ ,
 Եւ դու անտարբեր ցարդ մնալ յաւէտ :
 Խեռ ատելութեան եւ չար նախանձու
 Սերմերն ու ոգին հեռո՛ւ մղենք հեռու .
 Սիրտ սրտի կապուած , թեւ թեւի տուած ,
 Հայրենեաց սիրոյ ասպարէզն բացուած .
 Օն վազենք յառաջ 'ի սուրբ խաչն վատահ ,
 Օն երթանք յառաջ , եւ անձնանուէր՝
 Հայրենեաց օգտին ըլլանք ուխտանուէր .
 Հայ մի վհատիր , սիրտ առ եւ սիրտ տաւր ,
 Տկարք զօրանան , քաջք խրախուսին ,
 Վատերը բացուին , վատերը զատուին ,
 Ճշմարիտ Հայերն յառաջ թող անցնին .
 Խաչ , սէրն են նշան ճշմարիտ Հայուն

Խաչ, սէրն են պարծանք ճշմարիտ Հայուն .

Միրոյ դրօշներ

Թող արդ պարզուին ,

Հաշտութեան ձայներ

Թող արդ հնչուին .

Հայն մէկ սիրտ եղաւ

Մերով միացաւ

Սուտ են որ ըսեն

« Հայք զիրար կատեն »

Սուրբ Արարատեան մայր աթոռոյն գերկը,
Եկէք, հայկազունք եկէք միանանք .

Եւ սիրտիենք մեր վշտացած մօր սիրտը,
Օրհնելով Տէրը, որ զմեզ պարգեւեց

Մեր Ազգին կապն ու հողին ,

Ազգային Սահմանադրութիւն

— Յաւերժացի արդիւնաւէտ :

Ս . Պ . Պ . ՓԱՓԱԶԵԱՆՅ

ՊԱՐԵՐԳ

ՈՏ ինչ անուշ ինչ գեղեցիկ ,
Մեր Հայրենեաց զեփիւռիկ ,

Շնչէ զուարթ մեր սրտերուն ,
Տալով աշխոյժ զօրութիւն ,
Առ ինքն կոչէ զմեզ Հայեր ,
Գողուել յիւր ծոց ծնելասէր ,
Պար խմբելով երթանք լեռ ձոր ,
Համբոյր սիրոյ տալ մեր մօր :

Հոն պարզ վճիտ եւ գեղեցիկ ,
Մեր Հայրենեացըն աստղիկ .
Հորիզոնէն արդ բարձրացած .

Կուտայ Հայոցս յոյս իառաց ,
Անոր ուղղենք արդ մեր աչեր ,
Անով վառուինք ո՛վ Հայեր :
Պար խմբելով երթանք լեռ ձոր ,
Համբոյր սիրոյ տալ մեր մօր :

ԱՌ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստան երկիր դրախտավայր ,
Դու մարդկայնոյ ցեղիս որրան ,
Դու եւ բնիկ իմ հայրենիք ,
Հայաստան , Հայաստան , Հայաստան :

Ի վեհ անունդ սիրտ իմ ս'հ յոյժ ,
Ոգեւորի ի նոր խրախոյս .
Եւ անձկայրեաց ի քեզ յուսամ ,
Ի քեզ , ի քեզ յոյս իմ միայն .
Հայաստան , Հայաստան , Հայաստան :
Հայաստան անուն փարեղի ,
Ի քեզ հանդիստ Նոյեան տապան ,
Եզիտ եւ քեւ ապրեցաւ Նոյ ,
Հայաստան , Հայաստան , Հայաստան :
Գեոք քաջառաջք ադենարուղիս ,
Զհողդ բարի առնեն յուռթի .
Քեւ ապրիմ ես , քեւ միշտ ցնծամ ,
Քեւ , քեւ պանծամ փառք իմ միայն ,
Հայաստան , Հայաստան , Հայաստան :
Հայաստան ծնող դիւցազանց ,
Եւ հրաշալեաց հանդիսարան .
Քո զեփիւռին քաղցր է շնչիւն ,
Հայաստան , Հայաստան , Հայաստան :
Հայկ , Արմենակ , Արամ , Տիգրան ,
Տրդատ , Սմբատ , Վարդան , Վահան .
Զոր շնչեցին եւ զօրացան ,
Զքեզ յիշեմ զքեզ սիրեմ .

Չքեզ, զքեզ, սէր իմ միայն,
Հայաստան, Հայաստան, Հայաստան:

Յ. ՄԻՐԶԱ ՎԱՆԱՆԴԵՑԻ

Ի ԹՍԳԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ ՏՐԴԱՏԱՅ

ՅԵՏ ԲՈՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՍԱՍԱՆԵԱՆ

Յազատն ի վեր ի Մասիա
Արիք որդիք հայկեան
Ցրուեալքդ ի մի խումբ պարու
Բառից հողմոց փող ազդու
Յաստուածախրախոյս ձայն:

Նախնի կամար բազմերփեան
Ահա պատի զնովաւ
Ամպրոպայոյզ մըրըրկաց
Հաշտարան պատերազմաց
Տարիալին ցոլացաւ:

Չայն որոտաց ձայն ահեղ
Խորանաձեւ յարկէն
Արիագունդ տուն Հայկայ

Զտապալեալ դահիդ արքայ
Վերականգնեմ անդրէն :

Երդուեալ յաղեղն երկնածիր
Բարձի զբաղդ ձեր ի միտս
Թաթ ձեր յեթեր սըլացաւ
Հակառակորդն սուղաւ
Վայր սանդարամետս :

Դիւցազանց պար Թորդոմեան
Տըխրազգեաց յե' դիտեանս
Ըզ լրթագոյն դիմաց մէզ
Յաստեղաց բոց վառին շէկ
Յաւետեաց հրաւիրանս :

Արդ իմ արի սպառազէնք
Տուք կայթս հսկայաքայլ
Դաշտք ի պղինձ բոցասային
Լերինք ի նշոյլ շլասցին
Զոկատիցդ , ի զեռալ :

Սհա ձեզ Հայկ երկնածեմ
Հայր ձերում բանակի
Սպարափակ հովանեաւ

Զձեօք ի բարձանց փարեցաւ .
Անթափանց նիզակի :

Խուճք պար առեալ զարքայիւ .

Զօրավարք Սրամայ

Բոլորեցէք համերամ

Պսակ փառաց անթառամ

Կեցցէ Տրդատ արքայ ,

ԱՌ ՀՍՅԱՍՏԱՆ

Հայաստան քաղցր իմ Հայաստան
Ոգիքս յանունդ հալեցան .

Մինչեւ ցերբ ես պանդուխտ ,

Սրտիս իմ երբ լցցի ուխտ :

Արդեօք աչքս անձկալից

Երբեմն դքեղ տեսցեն .

Աչքս այս արտասուալից

Ելբէք դադարեացեն .

Շուրթն իմ ի հողդ կենսաւոր

Տացէ՞ զհամբոյրն ուխտաւոր .

Արդեօք գլուխս վըշտակոծ

Հանգիցէ՞ քոյդ ի ծոց :

Հայաստան սէր իմ Հայաստան :

Ոգիքս ի տենչդ հալեցան :

Մինչեւ ցերբ ես ի քէն պանդուխտ

Սրտիս իմ երբ լցցի ուխտ :

ԽՈՐԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ :

ԱՌ Ս Է Ր Ի Մ Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Օտար երկիր թափառած

Մերուն աչօք կամ ցաւած

Իմ սիրելւոյս կարօտցած

Չըկայ մէկն որ կարեկից

Ըլլայ ցաւած իմ սրտիս :

Ով հայրենիք իմ սիրուն

Ահ , տոչորէ զիս անունդ

Արդեօք պիտի չրտեսնեմ

Քու լուսափայլ զուարթդ եմքդ :

Հառաչանք բիւր 'ի սրտէս

Սրտօսր հեղում աչերէս

Իմ սիրելւոյս կարօտցած

Չեն ինձ երբէք մըխիթար
Ոսկի պատիւ սէր օտար :

Այլ ես անոր սիրուն զոհ
Կ'ընեմ զամենքն սրտով զոհ
Միայն թէ յոյս մ'ունենամ
Իմ սէրս տեսնել միանգամ :

Մ Ա Ր Շ

Մնասցեա բարեաւ սէր իմ սէր
Հրաւէր մարտին որոտաց
Թէ չեմ քաջաց ես ընկեր
Չըկայ բաժին ինձ փառաց ,
Մի լար հողւոյս իմ հատոր
Գուցէ դառնամ ոհ մի լար
Թ'անկայց մարտին ես 'ի գող
Տեսցուք յերկրին մեք զիրեար :
Եղբայրադաւ չէ նախանձ
Որ բորբոքեալ յիս վառի
Ի սուրբ հողոյ Հայկազանց
Բառնամ ըզլուծ օտարի :

ԵՐԳ ՈՒՐՍԻՈՒԹԵԱՆ

Ահա բաժակ ուրախութեան
Ի սէր յաւերժ միութեան

Զի՞ վայելուչ՝ որդիք Հայկեան
Մէկտեղ հրճուին եւ ցնծան

Կեցցէ սէր եւ միութիւն

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Վերցուր աչքըդ յերկնից կամար
Փայլի հեռուն աստղ մի պայծառ
Եւ դու ո՛ Հայ զարթիր սիրտ առ
Հայոց բաղդըն ալ չէ խաւար :

Կեցցէ սէր եւ միութիւն

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն

Բա՛ւ է այսչափ բաժանում

Ըլլամք ուրախ եւ խնդում

Նախանձ , վրէժ , ձեզ թողում

Անդունդք եւ վիհք անհատնում :

Կեցցէ սէր եւ միութիւն

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Փորձ մը ըրինք բաժանման

Փորձ մ'ալ ընենք միութեան

Լեցուի փափաքդ Հայաստան
Տես որդիք քո միանան :

Կեցցէ սէր եւ միութիւն

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Ինչ եւ ընեմք ինչ կերպ առնեմք

Ո՞չ չըզխտեց թէ մեք Հայ եմք

Ո՞վ չըզխտեր թէ եղբայր եմք ,

Արիք ծիծաղ դիմօք երգեմք :

Կեցցէ սէր եւ միութիւն :

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն

Ո՞ր բռնաւոր ո՞ր օրէնքներ ,

Կը պատուիրեն թէ մի սիրեր

Ազգիդ օգուտն ու բարիքներ :

Սիրոյ գահն է յերկինս 'ի վեր

Կեցցէ սէր եւ միութիւն

Կրեմք մի սիրտ մի արիւն :

Ի ՄԱՀ

ԳԱՐՐԻԷԼԻ ԵՐԱՆԵԱՆ

Քու ցուրտ շիրմիդ վրայ ուր վահ, կայ թաղու
Առոյգ հասակդ եւ սրտիդ հուր երկնասլաց

Չէ թէ միայն սփռենք ծաղիկք լի ձեռքով
Չէ թէ միայն արցունք անհուն ցաւերով ,

Այլ եւ ձօնենք վշտահար
Երգերն անուշ Քրնարին
Որոյ փափուկ թեւերը
Դու հիւսեցիր սրտագին :

Այն նըւագներն որ քու բերնէդ սըլացան :
Երթալ յողջոյն աւերակաց ցիր եւ ցան
Լըսեց զանոնք 'ի դամբանացն հայրենի
Եւ փոփեցաւ Հայաստանեայց վեհ Ոգի

Լսէ զանոնք եւ դու այլ
Մահուան քունէն արթնցիր
Այն քնարին թեւերով
Յանմահութիւն ել թռիր :

Մ. ՊԵՇԻՔԹԵԼԵԱՆ

ՄԱՂԹԱՆՔ ՎԱՍՆ ԱԶԳԻՆ

Տէր կեցո դու զհայս ,
Եւ արա զնոսա պայծառ ,
Կեցո զհայս ,

Զողորմութիւնդ վերին ,
Հաճեաց ձօնել նոցին ,
Զի նովիմք մարդասցին

Ապրիլ յաստիս :

Ով տէր մեր տէր փութա ,
Զազգ մեր համայն փրկեա ,
'ի թշնամեաց :

Կափր զաչս նոցուն ,
Հատ զարմատոյ զբուն ,
Եւ զազգ մեր արտասուն ,

Արա հզօր :

Աջովդ համատարած
Զազգ մեր արտահալած ,
Փոյթ գումարեա

Մաշխարհ արարատեան
Ի վայր մեր ծննդեան
Որ այժմ է սեփական ,

Օտար ազգաց

Ի քո իջեալ տեղի
Զաթոռ հայրապետի

Մեր հաստատեա

Ջերկարութիւն կենաց
Հօր մեր աստուածազգեաց
Շնորհեա պետին մեր հարց
Որ զմեզ հովուէ :

ԵՐԳ. ՀԱՅՐԵՆԻ

Մինչդեռ յուսով խայտայ բնութիւն
Յետ դառնաշունչ ձմերայնւոյն
Եւ ի գաւառն իմ հայրենի
Գեղածիծաղ դառնայ դարուն :

Մինչ բոյր ի բոյր փթիթ ծաղկունք
Եւ ճուռողեն նարեկ ծիծռունք
Իքեզ ես դարձ առնում յայնժամ
Ով ցանկալիդ իմ Հայաստան :

Ոչ Հելուէտեան ինձ դաշտավայր
Եւ կամ զուարթ մարգագետին
Ոչ քան զքեզ չքնաղաղեղ
Իտալական պայծառ երկին :

Հեռի ի քէն պանդուխտ գողով
Քոյովդ յար տապիւմ անձկով

Ի խանձարուրդ իմոց կենաց
Ո՛վ Հայաստան առնում քեզ դարձ :

Գայցեն աւուրք ուր մանկութեան
Սնկցի տիրոցս իմ գեղ դալար
Եւ յինէն խոյս տացեն վայելք
Կենաց թեթեւ ի դարչապար :

Ուր հէք մուսայս մատն ի յերեր
Մուանայցէ երգել զսէր
Զնինջ ի ծոցդ առնում յայնժամ
Ով ցանկալիդ իմ Հայաստան :

Մ • ՊԵՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆ

ՊՍԻԵՐԳ

ՎԱԼՑ

Ի խումբ 'ի պար
Հայրենասէր պանդուխտ Հայք
Ի թինդ մեր ոտից թող Մասեաց բարձունքն

Ա. հեղագոչ

Առ Հայս հանուր տան դանդիւն ,
Հրաւէր կարգալ հայ դիւցազներուն :

Ի խուճբ ի պար

Ո՛վ հայրենեաց քաջ որդիք

Մե՜ր ստից տրոփիւն բաբէ թնտացուց

Ակնկալու

Հայ սրտերն բոցակէզ

Յաղթական փառաց խմբել զհանդէս :

Ս . Գ . ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԳԵՐԵԶՄՍՆԻՔ ՀԱՅՈՑ

Ըռու եւ տխուր դաշտեր գեղեցիկ
Քաջ որերոյն աճիւններով դեռահեղ
Ուր սուրբ շիրմաց ծածկէ տեսիլ խաղաղիկ
Զարմենազան հազար ծաղիկ գունագեղ :

Աւաղ Հայոց արեւուն

Աւաղ Հայոց քաջերուն

Որոց կրեմք մեք արիւն

Օրհնեալ է Հայք, Ձեր անուն :

Ո՛վեհ նախնեաց, կտրիճ եղբարց սուրբ շիրիմ
Չայն մը տուէք, որ մեր արտասուքը ցամքի

Վանկ մը հերիք ցաւած սրտիցս որ բերկրիմք
Մեզ ժրպտեցէք շիջեալ աստ Հայրենի :

Աւանդ Հայոց եւայլն :

Բացէք , բացէք մամուռս սաբորք սրբակիրք
Ցուցէք քաջացն ոսկերոտիքն համբուրենք
Եւ համբուրէ մեր եւ սգաւոր Հայրենիք
Մեք հարազատ որդիքս ողբամք ու երգենք :

Աւանդ Հայոց եւայլն :

Գետք Հայրենիք քան ի Չեզ կան ալիք
Եւ դուն, լուսին, քանի կանդեղդ վառ մնայ
Դուն ալ , սոխակ քանի ունիս դայլայլիկ
Երգեցէք զՀայն , լրսեն սերունդք ապագայ :

Աւանդ Հայոց եւայլն :

ՆԸԱՆ ԶՕՋՐԱՊԵԱՆ

ՊԱՐԵՐԳ

Հայկազունք պար բռնենք
Թեւ 'ի թեւ օն ելնենք
Ցնծութեան ձայներով
Եւ զուարթ սրտերով

Ձի ահա 'ի նոր բազդ
 Ձայն կուտայ երկինք արդ
 Ի սուրբ կոչում ուխտեմք հաստատ
 Անձնուէր գոլ պատրաստ :

Ս . Դ . Դ . ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ

Ի ՀԱՆԴԻՍ

ԶՈՐՐՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հրեշտակ Մասեաց մրտենիներ 'ի ձեռին
 Արդ մեզ ձօնէ համբոյր սիրոյ կաթողին
 Մեղքը հոսին իր գեղեցիկ շրթունքէն
 Վարդեր ծըլին իր զուարթագին ժրպիտէն

Իւր մատունք կ'հիւսէն
 Դիւցազանց պերճ պսակներ
 Հայ բաղդին վրայ սփռեն
 Յուսաշող նշոյլներ :

Յաւերակաց Հայաստանի երգ հնջեն
 Տան արձագանք այն սրտերուն որք քաջ են

Ալիք՝ դալիս հեղահամբոյր ողջունեն
Ծաղիկք՝ ծաղկանց թեթեւ թեւօք կ'դդունեն ,

Այն քնքոյշ վարդենիք ,
Զոր երկինք մեզ տըւին ,
Ո՛հ եղան հովանիք ,
Անմեղաց սեւ բաղդին :

Հայուն սրտին խորին վերքերն թաղուեցան ,
Ժամանակին հզօր ձեռօք իդամբան ,

Հայուն աչքին ալ քաղցրանան դառն արցունք
Սէր կ'հնչեն մինչդեռ իրեն պարզ շրթունք :

Վարդանայ լեհ դափնիք ,
Թող նորէն ալ ծըլին .

Մինչ Հայկայ քաջ որդիք ,
Զուարթ երդեն Հայրենին :

Մեր արտասուաց մէջ մարեցան ո՛վ Հայեր ,
Աստուածային այն ահաւոր կայծակներ .

Երբ հաշտութեան ձայնք կրկնեցին ամեն
սիրտք ,

Երբ քաղցր աչօք մեզ ժպտեցաւ ո՛հ երկինք :

Անդ դարձաւ Աղաւնեակն ,
Տալով մեծ աւետիս ,

Չուարթ բերաւ յաղթանակն՝
Հաշտութեան վեհ Ազգին :

Չարթնունքալերն 'ի բնագաւառն'ի հանդէս,
Ո՛ւր պերճ փառաց եղեւ որրան ու ասպարէզ .
Հրճուի երկիր , ցնծան երկինք զուարթագէմ՝
Մինչ դայյուսոյն չքնաղ հրեշտակ երկնաճէմ ,
Երկնային զըւարթունք ,
Ո՛հ սիրոյ երգերով .
Կ'նետեն մեզ ծաղկունք :
Անուշիկ նայուածքով :

Անհուն վշտացդ մէջ տես Ոգիդ կուսական ,
Որդիքդ ինչպէս արցունքդ սրբել խոստանան .
Լանջք Հայկազանց քաղցրիկ երգերդ կ'կրկնեն ,
Հայոց կուսանք քայլերուդ սակ վարդք սրբի-
ուն :

Բրաբիոն մանուշակ ,
Ո՛վ սիրուն Հայրենիք .
Պիտ' հիւսուին քեզ պսակ ,
Մինչ հաշտ են մեզ Երկինք :

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ :

ԶՈՐՐՈՒՄ ՏԱՐԵՒԱՐՁԻ

Ս.ԶԳ.Ս.ՅԻՆ ՍՍ.ՀՄԱ.ՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Սահայերկնից ժպտի Սասունած քաղցր առ
 մեզ,
 Մինչ ձիթենեաց ոստ 'ի ձեռին դանք հան
 դէս .

Ուխտ 'ի բազին սիրոյ՝ դենք ո՛հ սիրաք մեր,
 Իզճք մեր թռչին թո՛ղ 'ի լուսոյ կամարներ :

Սմայերուն մէջէն ,

Կիսանուաղ աստղեր .

Պըսակ մեզ սիրեն ,

Ու զուարթ նայուածքներ :

Սանո՛ւնք Սրամեան ո՛ն առէք 'ի նուազ ,

ԶՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ Հայուն յոյսն ու
 փառք :

Բ .

Զուարճացիք ողիւք սիրոյ Հայութեան ,

Ահա՛ ձեր ձայնք հասին երկնից ի խորան ,
Փոխան փշոց՝ վարդք փթթեցան քողաշտեր ,
Եւ իրաւանցդ արդար՝ ՍԱՀՄԱ՛ , քեզ ետ Տէր :

Թո՛ղ աչքերդ դադրին ,

Արցունք ցողելէն .

Զի Հայկայ ճակտին ,

Աստեղք շողշողեն :

Որդիք Արամեան , ծագի՞ Արշալոյս
Դրօշմըն՝ ի ճակատ երկնաճաճանչ ՅՈ՛ՅՍ ,

•

Երբ , յաւերակս լուռ հսկես մայրդ Հայաստան ,
Աչքերդ ուղղէ՛ , արդ՝ ՚ի կամար աստուած-
եան .

Տես աստղն Հայուն ինչպէս խայտայ լուսա-
վառ ,

Լիաբերան օրհնէ՛ զորդիսդ փրկարար :

Օ՛ն Մուսայք Մասեաց ,

Ի մէջ դարերուն .

Հնչէք Հայկազանց ,

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ :

Որդիք դիցազանց, օ՛ն դրկենք զիրար,
Օրհնենք մեր Սուրբանն՝ Աջիջ վեհափառ :

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԵՐԳ. ԲԱԳ.ՈՍԻ

Ակուռիին մեծ կարասին բոլորտիքն են
բազմեր :

Աւագ իշխանք, ծեր պարոնայք ժողովք
են հոն կազմեր :

Այո՛ այո՛ ժողովք են հոն կազմեր :

Սաստիկ է վէճն մեծ է խնդիրն զոր հոն
տեղ կ'խորհին,

Թէ ի՞նչ կերպով դարման մ'ընենք հիւանդ
մեր աշխարհին.

Այո՛ այո՛ հիւանդ մեր աշխարհին :

Մէկն այս կ'ըսէ մէկն այն կը՛սէ կծագի լոյսն
առտուն,

Ինձ լսեցեք տեարք կ'կանչէ աւանին պետն
արթուն :

Այո՛ այո՛ աւանին պետն արթուն :

Թող թագն առնու կրսէ Բագոս եւ փառօք
ապրի շատ.

Իսկ ցնծու թիւնն ըլլայ զշխոյ եւ գահն ալ
յԱրտաշատ,

Այո՛ այո՛ եւ գահն ալ յԱրտաշատ :

Այսպէս մեզի նոր ցնծութեան արեւներ կը
ծագին,

Առողջ կըլլայ մեր ժամանակ եւ նոր մեր
աշխարհին :

Այո՛ այո՛ եւ նոր մեր աշխարհին :

Ս Ր Տ Ա Ի Ա Ջ Դ

Ի Վ Ի Հ Ն Մ Ա Ս Ե Ա Յ

Պարունն էր կենացս դեռ

Երկինք ինձ նայեր հաշտ ,

Ինձի համար ձորն լեռ

Կը ծաղկէր եւ դալար դաշտ ,

Թագն էր զարդն իմ վարսիս ,

Քաջաց մէջ էի պերճ ,

Շուտ զիս զրկեց Մասիս
Փառքիս վաղ հասաւ վերջ . . .

Հեծայ ի Սեաւ իմ վեհ
Անցայ լուրջ մարգերէ ,
Որսալ ի Գինայ դեհ
Յիւ եւ պարարտ երէ :
Ողջոյն լերինք ու ձոր
Ողջոյն տուին ծառեր ,
Անշունչ նիւթերն բոլոր

Լեզու էին շառեր :
Բա՛բէ , յանկարծ կասեաց
Ոտք իմ աշխոյժ Սեւոյս ,
Կալան զիս Քաչք Մասեաց
Տարան ի վիհն անլոյս
Փախաւ , թռաւ արեւս ,
Ողբա զիս Սաթինիկ ,
Առ իմ վերջին բարեւս
Ազնիւ իմ Հայրենիք :

NL0015725

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0015725

